

## Особливості впровадження системи соціального рейтингу в Китаї

Тітова Олена Сергіївна, к.е.н., доцент  
Веремієнко Тетяна Сергіївна, к.е.н., доцент  
ДВНЗ «Київський національний економічний  
університет імені Вадима Гетьмана»

**Ключові слова.** Людський капітал, соціальна довіра, система соціального рейтингу, інформаційна безпека.

Характерною особливістю сучасного розвитку суспільства є впровадження інформаційних технологій в усі сфери людської життєдіяльності. Це сприяє, з одного боку, суттєвій інтенсифікації життєдіяльності людини, забезпечує глобальну адаптивність і свободу вибору; з іншого – все більш відчутним стає вплив на розум людини, її індивідуальність, інтелект<sup>1</sup>. У 2014 р. Урядом Китаю було прийнято «Програму створення системи соціального кредиту 2014-2020 рр.», відповідно до якої життя кожного громадянина, діяльність кожної компанії в країні підлягає рейтинговому оцінюванню в режимі реального часу<sup>2</sup>. Система вже працює в пілотному режимі майже в 30 містах Китаю. Показовим є приклад реалізації даної програми в м. Жунчен: мешканці міста (670 тис. осіб) отримують 1000 балів так званого стартового рейтингу. Рівень дотримання морально-етичних, громадянських норм поведінки, відповідно, впливають на загальну кількість балів: найвища категорія ААА (1050 балів); АА (1000 балів); В (900 балів); С (менше 849 балів; без права роботи в державних і муніципальних установах); найнижча категорія D (599 балів). Джерелом інформації про життєдіяльність мешканців міста є муніципальні, правоохоронні та судові органи. Даний масив інформації аналізується єдиним інформаційним центром завдяки технологіям big data<sup>3</sup>. Аналізу підлягають 160 тис. параметрів із 142 установ. Позиції рейтингу юридичних осіб визначаються дещо за відмінними принципами. Так, перевірка діяльності компаній здійснюється за принципом її відповідності екологічним, юридичним нормам, дотримання умов безпеки праці, прозорості фінансової звітності. На відміну від компаній «низького рейтингу», компаніям з високими показниками довіри надаються пільгові умови оподаткування, кредитування, спрощені адміністративні процедури тощо. Збір інформації здійснюють 8 приватних компаній, аналіз та оцінку – Єдина китайська платформа кредитної інформації. Оприлюднення рейтингів забезпечується для компаній - Національною інформаційною системою публічної кредитної інформації; для фізичних осіб – інформаційним порталом Credit China<sup>4</sup>. Найбільш впливовими у визначенні соціального рейтингу є компанії Alibaba<sup>5</sup> (найбільша платформа Інтернет-торгівлі із 448 млн китайських користувачів,

---

<sup>1</sup> Лук'яненко Д.Г. Глобальна інтелектуалізація. Електронний ресурс. Режим доступу: [http://kneu.edu.ua/ua/science\\_kneu/scientific\\_schools/sme/sme\\_dgvnesok/sme\\_globalna\\_intelectualizatsiya/](http://kneu.edu.ua/ua/science_kneu/scientific_schools/sme/sme_dgvnesok/sme_globalna_intelectualizatsiya/)

<sup>2</sup> Офіційний сайт Фонду Карнегі за міжнародний мир: <https://ru.tsn.ua/blogi/themes/politics/bolshoy-brat-2-0-kak-kitay-stroit-cifrovuyu-diktaturu-899327.html> <http://carnegie.ru/commentary/71546>; <http://anvictory.org/sistema-socialnogo-rejtinga-v-kitae-cifrovaya-diktatura/>].

<sup>3</sup> Офіційний сайт China Copyright and Media: <https://chinacopyrightandmedia.wordpress.com/2014/06/14/planning-outline-for-the-construction-of-a-social-credit-system-2014-2020/>

<sup>4</sup> Як Китай буде цифрову диктатуру: «big data» і система соціального кредиту. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.ar25.org/article/yak-kytay-buduye-cyfrovyu-dyktaturu.html>

<sup>5</sup> Офіційний сайт компанії Alibaba China: <https://www.alibaba.com>

обсяг продажів складає більше 23 млрд.дол.) і Tencent<sup>6</sup> (власник месенджера WeChat із аудиторією 500 млн. користувачів). Компанії Alibaba та Tencent активно розвивають Fintech Industry – на сервіси мобільних платежів обох компаній - Alipay та WeChatPay – припадає 90% ринку мобільних платежів в Китаї, обсяг яких досяг 5,5 трлн. дол. Система соціального кредиту створює суспільну ієрархію на всіх рівнях. Невирішеним залишається питання досконалості та критеріальності рейтингової системи, яка досить неоднозначно визначає позиції окремого громадянина та компанії в цілому.

Для запровадження такої масштабної системи необхідні новітні технології, які наразі стрімко розвиваються в Китаї. Але, як зазначають китайські експерти, існує ще ряд невіршених етичних, соціальних, економічних та політичних питань, які можуть завадити на шляху втілення цієї ідеї в повному обсязі до 2020 року.

---

<sup>6</sup> Офіційний сайт компанії Tencent: <https://www.tencent.com>